کارشناسان، وضعیت این میراث سترگ تاریخی را نگران‌کننده می‌دانند

تخت‌جمشید؛ از وندالیسم تا باران‌های اسیدی

آسو محمدی

وقتی صحبت از تمدن ایران می‌شود، پر رنگ‌ترین تصویری که در ذهن همگان نقش می‌بندد، نقش‌ها و ستون‌های استوار تخت‌جمشید است. سلسله هخامنشی که از بزرگ‌ترین امپراتوری‌های جهان بود، سرمایه‌ای عظیم از جنس تمدن و غرور ملی برای ایرانیان به ارث گذاشته است. مجموعه باشکوه تخت‌جمشید شاهکار معماری ایران در عصر باستان است و تمدن غرورآفرین سرزمین پارس را به رخ می‌کشد. اما این وضعیت در حالی است که کارشناسان میراث فرهنگی نسبت به خطری که بارش‌های اسیدی می‌تواند برای بناهای سنگی داشته باشد، هشدار می‌دهند. پیش از این مسعود رضایی‌منفرد، مدیر پیشین پایگاه جهانی میراث فرهنگی گفته بود: «آسیب‌پذیری تخت‌جمشید بر اثر باران‌های اسیدی را انکار نمی‌کنیم، اما معتقدیم این پدیده نسبت به سایر آسیب‌هایی که این مجموعه را تهدید می‌کنند، کمتر است.»

پایان فصل دوم فعالیت مرمت‌گران بدون مرز

دو روز پیش فصل دوم فعالیت مرمت‌گران بدون مرز ایتالیا در میراث جهانی تخت جمشید پایان یافت. به گزارش روابط عمومی میراث فرهنگی استان فارس پس از پایان این کار مرمت‌گران به انجام مطالعات مستندنگاری خود ادامه می‌دهند. بنابراین گزارش در فعالیت‌های فصل اول و دوم، قرار بود پلکان جنوبی کاخ تچر و دروازه شرقی کاخ شوراد در مجموعه جهانی تخت‌جمشید مرمت شود. همچنین پر کردن درزها و ترک‌ها با ملات آهکی «لدان» برای جلوگیری از آسیب‌های ناشی از رطوبت، مهم‌ترین اقدام مرمت‌گران ایتالیایی و گروه ایرانی در فصل دوم بود.

قدمت تخت‌جمشید، شکوه و جلال ایرانی

در این میان آمار و اطلاعات نشان می‌دهد که تخت‌جمشید نه فقط در میان ما ایرانی‌ها، بلکه در میان گردشگران خارجی نیز جلال و جبروت خاصی دارد. کاخی بزرگ، زیبا و با معماری هنرمندانه و خاص. اگر چند دقیقه‌ای را فقط به تماشای این کاخ‌ها بنشینید، شکوه آن را درک می‌کنید. فکرش را بکنید، اگر یک عکس از این بناها بتواند شما را به دل بزرگی و زیبایی یک مکان ببرد، حضور در آن چه حسی خواهد داشت؟ قدمت تخت‌جمشید به دوران پادشاهی داریوش اول باز می‌گردد و این مجموعه با دستور داریوش بنا شد و در دوره‌های بعد، خصوصا در دوران پادشاهی خشایارشاه وارد شیر اول بسط و گسترش یافت.

تخت‌جمشید در مرودشت استان فارس قرار دارد و تا سال‌ها کاخ تشریفاتی و پایتخت مجلل هخامنشیان بود و همچنان به عنوان یکی از ماندگارترین اسناد تاریخ باشکوه ایرانی از آن یاد می‌شود. داستان ساخته شدن کاخ تخت‌جمشید نیز جالب و شنیدنی است. بنابر روایت‌های تاریخی ۵۱۸ سال پیش از میلاد مسیح، داریوش، شاه هخامنشی، صخره بزرگی در منطقه شمال غرب کوه مهر را برای احداث یک کاخ مجلل انتخاب کرد. انتخاب مکان کاخ، یکی از دقیق‌ترین و استادانه‌ترین انتخاب‌ها بود. چرا که موقعیت نجومی کوه، زاویه طلوع و غروب خورشید، وجود کوه‌های بلند و جلگه‌های سرسبز و از همه مهم‌تر قرار داشتن در مسیر جاده شاهی، آن را به بهترین مکان ممکن تبدیل می‌کرد. این کاخ باشکوه با قدمت فراوانش، همچنان به عنوان یکی از زیباترین آثار تاریخی برجای مانده از باستان در ایران شمرده می‌شود.

باران‌های اسیدی و پتروشیمی شیراز

اما تخت جمشید در طول قرن‌ها تغییرات زیادی کرده است؛ از یورش دشمنان که بگذریم، عوامل جوی و زمین‌شناسی در طول سالیان دراز، رد پای خود را بر چهره تخت‌جمشید به یادگار گذاشته‌اند و چپاولگران آثار باستانی هم در ۱۰۰ سال گذشته، هر چه توانسته‌اند از آن به یغما برده‌اند. آنچه از این میراث عظیم جهانی باقی مانده، از نامهربانی بازدیدکنندگان ناآگاه یا دشمنان فرهنگ باستان ایران هم در امان نبوده است. اما وضعیت همان چیزی که از تخت جمشید بر جای مانده، امروز چگونه است؟

در حالی که در سال‌های گذشته بیم فرهنگ‌دوستان و باستان‌شناسان در نگهداشت این اثر تاریخی را مطرح شدن خطراتی چون رطوبت سد سیوند یا فرونشست زمین در مرودشت بیشتر کرده بود، هم اکنون دغدغه تازه‌ای هم به این مجموعه اضافه شده که نامش پتروشیمی شیراز است. کارشناسان می‌گویند، آلایندگی‌های ناشی از فعالیت پتروشیمی شیراز، بر مجموعه جهانی تخت جمشید اثر مخرب دارد و برای چاره‌اندیشی سریع برای این بحران، هشدار می‌دهند.

کارشناسان بر این باورند که فعالیت پتروشیمی شیراز می‌تواند موجب بارش باران‌های اسیدی بر روی ستون‌ها و سنگ‌نگاره‌های تخت جمشید شود. از سوی دیگر اما برخی کارشناسان معتقدند، با توجه به رطوبت بالای هوا در شهرستان مرودشت، ترکیب گازها و شبنم صبحگاهی می‌تواند منجر به تولید اسید شود که در این صورت نیازی به بارش باران اسیدی نیست.

کارشناسان می‌گویند، آلایندگی‌های ناشی از فعالیت پتروشیمی شیراز، بر مجموعه جهانی تخت جمشید اثر مخرب دارد و برای چاره‌اندیشی سریع برای این بحران، هشدار می‌دهند. آنها بر این باورند که فعالیت پتروشیمی شیراز می‌تواند موجب بارش باران‌های اسیدی بر ستون‌ها و سنگ‌نگاره‌های تخت جمشید شود

وندال‌ها یادگاری می‌نویسند

در این میان و در این سال‌ها وندالیسم (یادگاری نویسی روی آثار باستانی) پای ثابت تخریب بناهای تاریخی در کشور بوده و تخت‌جمشید هم از این وضعیت بی‌بهره نبوده است. وندال‌ها به گورخمه دو هزار ساله معروف به چشمه پارسه در مَرودشت هم رحم نکردند و به بخش‌هایی از آن دست‌اندازی کرده‌اند و بارنگ‌های سیاه و سفید و قرمز ورودی این بناهای ارزشمند را رنگی کرده‌اند. سیاوش آریا، فعال میراث فرهنگی استان فارس در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به یادگاری نویسی‌های انجام شده با رنگ روی دیواره‌های گورخمه‌ی تخت جمشید به عنوان محوطه‌ای که اسفند ۱۳۸۴ در فهرست آثار ملی ثبت شده است، بیان می‌کند: «حضور معتادها و بی‌خانمان‌ها در کنار این محوطه و روشن کردن آتش و باقی ماندن خاکستر آن در داخل، کنار و اطراف این گورخمه، چهره‌ی زشتی را از این محوطه به نمایش گذاشته است.»

او با بیان این که بی‌مهری‌ها به این محوطه تاریخی حدود دو هزار ساله، فقط مربوط به وندالیسم و حضور معتادان نمی‌شود، از وجود زباله در اطراف این محوطه‌ی تاریخی که به تنهایی چهره‌ی زشتی را برای آن به نمایش گذاشته، خبر می‌دهد و می‌گوید: «عوامل طبیعی و به‌ویژه بیولوژیکی (گل سنگ‌ها) در داخل سنگ‌های رخنه کرده و باعث ایجاد ترک و شکاف‌هایی شده‌اند که تخریب جداره این گورخمه‌ها را سرعت می‌دهد.» او با اشاره به این که بررسی کامل و به دست آوردن اطلاعات کامل از این محوطه می‌توانست دست‌کم موضوع پایان نامه‌ی دانشجویان رشته باستان‌شناسی و تاریخ باشد، به نبود حتی یک تابلوی معرفی در این بخش از تخت‌جمشید اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: «پدیده فروچاله‌ها و فرونشست زمین در مَرودشت و در کنار ارزشمندترین بناهای تاریخی مانند نقش رستم و پارسه، یکی از چالش‌هایی است که در چند سال گذشته گریبانگیر این دو یادگار تاریخی را گرفته است و همچنان آسیب‌های وارد شده به آن رو به افزایش است.»

فرونشست زمین در محدوده کوه رحمت

این فعال میراث فرهنگی استان فارس با اشاره به درخواست‌های زیادی که در طول سال‌های گذشته توسط کارشناسان و کُنشگران میراث فرهنگی مطرح شده که باید دست‌کم درسی به نام «میراث فرهنگی و زیست بوم» در واحدهای درسی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی گنجانده شود، ادامه می‌دهد: «هر چند گور سنگیِ کوه مهر (رحمت) در نزدیکی میراث جهانی پارسه، قرار دارد، اما «لویی واندنبرگ»، به عنوان نخستین کسی که تعداد زیادی از استودان‌ها و گورخمه‌های این منطقه از تخت جمشید را شناسایی کرد آن را ندید. حتی بعد از آن «هرتسفلد» و دیگر پژوهشگران که این آثار را شناسایی کردند، هیچ کدام به این گورخمه اشاره‌ای نکردند.»

مسئولان وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و نهادهای مربوطه باید این نکته را در نظر داشته باشند که عوامل آسیب‌زا به تخت‌جمشید هر چه باشد، این مجموعه گران‌سنگ هم مانند هر اثر تاریخی دیگری، برای مانایی نیاز به مراقبت، نگهداری و مرمت دارد

همچنین عزت‌الله رئیسی اردکانی، استاد دانشگاه شیراز و یکی از هیدرولوژیست‌های مطرح ایران، در گفت‌وگو با دویچه وله، فرونشست زمین را در اثر پایین افتادن سطح آب، اضافه برداشت و چاه‌های غیرمجاز در محدوده تخت‌جمشید می‌داند.

این کارشناس می‌گوید: «فرونشست‌های حاضر در زمین‌های زراعی رخ داده و در خود محدوده تخت جمشید و پاسارگاد نیست.» رئیسی اردکانی با اشاره به اینکه ادامه اضافه برداشت ممکن است به فرونشست‌های جدید بینجامد، تنها راه جلوگیری از فرونشست را کنترل تراز سطح آب و عدم برداشت می‌داند و معتقد است این اقدامی مدیریتی است و باید برای آن چاره‌اندیشی کرد.

برای نگهداشت این آثار باستانی در دوره‌های گوناگون، فعالیت‌های مختلف مرمتی در تخت جمشید در جریان بوده است. این فعالیت‌ها که آغازشان به سال‌های ابتدایی قرن حاضر برمی‌گردد. در سال‌های ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۷ توسط باستان‌شناسان و مرمتگران ایتالیایی پی گرفته شد. گروه ایتالیایی «ایزمئو» به سرپرستی زوج تیلیادر سال ۴۳ برای جلوگیری از ویرانی تخت‌جمشید به ایران دعوت شدند.

تخت‌جمشید به مانایی نیاز به مراقبت، نگهداری و مرمت دارد

با این حال چند وقتی است که همکاری‌های بین‌المللی برای مرمت تخت‌جمشید از سر گرفته شده‌اند. از تازه‌ترین اقدامات صورت گرفته در این راه می‌توان به همکاری‌های مرمتگران بدون مرز و کارشناسان میراث فرهنگی ایران اشاره کرد که فصل اول آن در نیمه دوم خردادماه ۹۸ به پایان رسید. فصل دوم این فعالیت‌ها در تخت جمشید، روز چهارشنبه، ۲۲ آبان به پایان رسید. مسئولان وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و نهادهای مربوطه باید این نکته را در نظر داشته باشند که عوامل آسیب‌زا به تخت‌جمشید هر چه باشد، این مجموعه گران‌سنگ هم مانند هر اثر تاریخی دیگری، برای مانایی نیاز به مراقبت، نگهداری و مرمت دارد.

از گوشه و کنار

به مناسبت میلاد پیامبر اکرم(ص) صورت گرفت؛

موافقت رهبر انقلاب با عفو و تخفیف مجازات تعدادی از محکومان

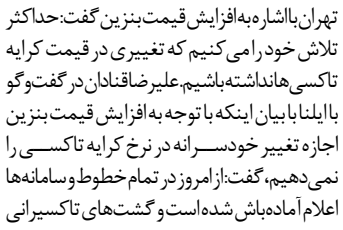

رهبر انقلاب با پیشنهاد رئیس قوه قضائیه مبنی بر عفو و تخفیف مجازات ۳۵۵۲ نفر از محکومان موافقت کردند. به گزارش ایلنا، به مناسبت میلاد با سعادت حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی(ص) و امام جعفر صادق (ع) حجت الاسلام و المسلمین رئیسی، رئیس قوه قضائیه طی نامه‌ای به رهبر انقلاب اسلامی پیشنهاد عفو و تخفیف مجازات ۳۵۵۲ نفر از محکومان را که در کمیسیون مربوط، واجد شرایط لازم تشخیص داده شده‌اند، ارائه کرد که این پیشنهاد مورد موافقت رهبر معظم انقلاب اسلامی قرار گرفت.

در گفت‌وگو با ایلنا مطرح شد؛

اجازه تغییر خودسرانه در نرخ کرایه تاکسی را نمی‌دهیم

مدیرعامل سازمان نظارت بر تاکسیرانی شهر تهران با اشاره به افزایش قیمت بنزین گفت: حداکثر تلاش خود را می‌کنیم که تغییری در قیمت کرایه تاکسی‌ها نداشته باشیم. علیرضا قناداان در گفت‌وگو با ایلنا با بیان اینکه با توجه به افزایش قیمت بنزین اجازه تغییر خودسرانه در نرخ کرایه تاکسی را نمی‌دهیم، گفت: از امروز در تمام خطوط و سامانه‌ها اعلام آماده‌باش شده است و گشت‌های تاکسیرانی از ساعت ۶ صبح در کلیه نقاط و پایانه‌های اصلی شهر مستقر هستند و با توجه به افزایش استفاده از سامانه‌های حمل و نقل عمومی نظارت کافی را خواهیم داشت. وی درباره افزایش قیمت تاکسی‌ها گفت: الان تغییری در نرخ تاکسی‌ها نخواهیم داشت و با توجه به سهمیه در نظر گرفته شده، هیچ تاکسی اجازه تغییر خودسرانه در نرخ تاکسی را ندارد.

عضو شورای شهر تهران:

فرمانداری تهران دلایل مخالفت خود با زیست‌شبانه را اعلام کند

عضو کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای شهر تهران از حضور معاون شهردار در صحن شورا برای پاسخ به ایرادات طرح ترافیک خبر داد. حسن خلیل‌آبادی در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا در خصوص ارسال لایحه زیست‌شبانه به شورای شهر تهران گفت: طرح زیست شبانه در کمیسیون‌ها در حال بررسی است و قرار است طرح نهایی آن پایان آبان به شورای شهر ارسال شود. او در پاسخ به این سوال که آیا فرمانداری تهران سرانجام موافقت خود را با طرح اعلام کرده است، افزود: فرمانداری اگر موافق طرح زیست شبانه نباشد هم باید دلایل خود را مطرح کند، اما فکر نمی‌کنم مشکلی باشد و آنها نیز موافقت می‌کنند. اگر آنها ایراد بگیرند نیز حقشان است و ما ایرادهای قانونی وارده از سوی فرمانداری را برطرف خواهیم کرد.

معاون اداره محیط زیست استان تهران:

ضایعات سوزی «جرم» است

معاون نظارت و پایش اداره محیط زیست استان تهران با بیان اینکه «ضایعات سوزی» از جمله مهمترین معضلاتی است که در پایش‌های ویژه محیط زیست در پی تداوم آلودگی هوا دیده شده است، گفت: بر اساس قانون هوای پاک این کار جرم است. از تمامی دستگاه‌ها از جمله شهرداری توقع داریم که به وظیفه قانونی خود در این باره عمل کنند. محمد رستگاری در گفت‌وگو با ایسنا ضمن اشاره به اینکه محیط زیست استان تهران با توجه به افزایش غلظت آلاینده‌ها در این استان اقدام به پایش ویژه واحدهای آلاینده کرده است، گفت: در این پایش‌ها حدود ۲۰۰ واحد از جمله معادن شن و ماسه و واحدهای صنعتی مانند سیمان تهران بررسی شده‌اند. وی با بیان اینکه ضایعات سوزی مهمترین معضلی است در پایش‌های ویژه دیده می‌شود و متاسفانه در کل استان تهران پراکندگی دارد، تصریح کرد: بر اساس قانون هوای پاک و قانون مدیریت پسماند این کار جرم است و فردی که اقدام به سوزاندن ضایعات می‌کند، مجرم شناخته می‌شود.

خبر

جزئیات تسهیلات دولت به زلزله‌زدگان آذربایجان شرقی اعلام شد

اعطای وام ۵۰ میلیونی و ساخت اتاقک‌های ۱۲ متری برای زلزله‌زدگان

رئیس سازمان مدیریت بحران کشور آخرین تصمیم‌گیری‌ها در مورد اقدامات دولت برای مناطق زلزله‌زده آذربایجان شرقی را تشریح کرد.

اسماعیل نجار در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به اقدامات انجام شده از سوی دستگاه‌های مختلف در روزهای پس از وقوع زلزله در آذربایجان شرقی، اظهار کرد: هماهنگی خوبی میان دستگاه‌های مختلف وجود داشت و اقدامات در مناطق زلزله‌زده همچنان ادامه دارد.

فرآیند بازسازی و اسکان موقت زلزله‌زدگان آغاز شده است

وی با بیان اینکه برای اسکان موقت هر خانواده زلزله‌زده، ۱۰ میلیون تومان به آنان پرداخت خواهد شد، گفت: زلزله‌زدگان می‌توانند با این پول جایی را برای خود پیدا کرده و موقتا در آن ساکن شوند. امکان دیگری هم برایشان وجود دارد و آن این است که به جای دریافت این ۱۰ میلیون تومان یک اتاقک ۳*۴ متر از سوی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شرکت انبوه‌سازان استان در گوشه‌ای از خانه‌شان ساخته شود تا این افراد داخل این اتاقک‌ها بروند و پس از بازسازی کامل نیز می‌توانند از این اتاقک‌ها در حیاط منازل جدید خود نیز استفاده کنند.

رئیس سازمان مدیریت بحران کشور درباره اینکه آیا دیگر کانکسی به زلزله‌زدگان اهدا نخواهد شد، گفت: تصمیم بر این شد که دیگر کانکسی به زلزله‌زدگان داده نشود، البته در جاهایی که ممکن است میزان تخریب بسیار بالا باشد و نیاز به کانکس باشد، تعدادی کانکس در یک منطقه قرار خواهد گرفت تا زلزله‌زدگان داخل آن بروند.

۵۰۰۰ هزار واحد مسکونی نیازمند نوسازی یا تعمیر

نجار در مورد تعداد واحدهای مسکونی آسیب‌دیده در زلزله نیز به ایسنا گفت: حدود ۳۰۰۰ واحد مسکونی باید نوسازی شود و حدود ۲۰۰۰ واحد هم نیاز به تعمیر دارد که یکسری تسهیلات به دارندگان این واحدها داده خواهد شد.

وی با بیان اینکه میزان تسهیلات برحسب قرارگیری واحد مسکونی در نقاط شهری و روستایی و نیز تعمیری یا تخریبی بودن نوع واحد متفاوت است، ادامه داد: واحدهای روستایی ۴۰ میلیون وام چهار درصد و واحدهای شهری نیز ۵۰ میلیون وام پنج درصد دریافت خواهند کرد. علاوه بر آن پنج میلیون تومان نیز وام بلاعوض معیشتی به زلزله‌زدگان داده خواهد شد.

نجار افزود: واحدهای شهری ۱۲ میلیون و واحدهای روستای ۱۰ میلیون وام بلاعوض دیگر نیز از دولت دریافت خواهد کرد.

رئیس سازمان مدیریت بحران کشور با اشاره به واحدهای تعمیری نیز گفت: این واحدها نیز بر حسب میزان آسیبی که دیده‌اند، تا سقف ۱۵ میلیون تومان وام برای تعمیر و ۵ میلیون تومان وام بلاعوض دریافت خواهند کرد. به گفته نجار برای واحدهای احداثی هشت تن سیمان رایگان و برای تعمیری‌ها یک تن سیمان رایگان نیز در نظر گرفته شده است.